

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Deres ref: [Deres ref]

Vår ref: SH

Dato: 19.06.2026

Akademikernes høringsinnspill – Forskrift om forsøk med ytelsen aktivitetspenger for unge (forsøket Et enklere Nav)

Innledning

Akademikerne er hovedorganisasjonen for personer med utdanning på masternivå eller mer. Akademikerne har 13 medlemsorganisasjoner med til sammen bortimot 300 000 medlemmer, fordelt på alle sektorer.

Vi viser til henvendelse fra arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) datert 4. mai om innspill til forskrift om forsøk med ytelsen aktivitetspenger for unge.

Det er viktig å hindre at unge mennesker blir mottakere av helserelaterte ytelser som i praksis ofte hindrer aktivitet som bidrar til at man kommer i arbeid. Derfor støtter vi intensjonen i forsøket om at aktivitetspenger for unge er ment å kunne erstatte andre ordninger for unge i aldersgruppen 20-29 år som trenger bistand for å komme i arbeid, også for dem med mer omfattende bistandsbehov. Dette er en av de viktigste anbefalingene med intensjonen fra Sysselsettingsutvalget og det er viktig å følge opp dette i handling.

Akademikerne har tidligere pekt på behovet for også å utvikle tiltak som retter seg mot etterspørselssiden i arbeidsmarkedet, herunder forsøk med arbeidsorientert uføretrygd for unge.

Akademikernes innspill

Først og fremst er det nødvendig å presisere at dersom en slik ordning skal lykkes og være forsvarlig, så er det avgjørende at de som omfattes av ordningen ikke kommer dårligere ut enn de gjør med dagens ordninger. Vi legger til grunn at ytelsesnivået tilsvarer dagens standard og at rettigheter ivaretas fullt ut. Et konkret eksempel på dette er opptjening av foreldrepenger jf. § 14-6 andre avsnitt, som ikke er nevnt i forsøkets kapittel 3.2.7 «forholdet til andre livsoppholdsytelser».

Videre støtter vi forsøkets krav til aktivitet fra mottakere, slik beskrevet i forsøkets kapittel 3.2.6, men understreker at individuell tilpasning må ligge til grunn. Dette gjelder både i kravene som stilles og i støtten Nav gir, slik at unge med ulike utfordringer opplever ordningen som motiverende og rettferdig.

I forsøkets kapittel 3.2.5 om avgrensning presiserer departementet at personer som forventes å kunne opparbeide seg nødvendig kunnskap og ferdigheter gjennom det ordinære utdanningssystemet, ikke skal omfattes av forsøket. Samtidig blir det påpekt at en stor andel personer i målgruppen er uten videregående opplæring, og at det derfor er uhensiktsmessig at denne gruppen, dersom de velger å ta fag eller fullfører videregående opplæring, omfattes av avgrensningen. Vi forstår intensjonen til departementet, men mener allikevel at avgrensningen bør åpne for større fleksibilitet når det gjelder hva slags utdannings nivå utover videregående skole som kan kombineres med denne ytelsen utover det tiltaksforskriften åpner for. Målgruppen er unge mellom 18 og 30 år. Vi er enige i at ordinær studiefinansiering skal være hovedregelen i Norge, og det er viktig at man ikke legger opp til at ytelser fra NAV erstatter dette. Allikevel bør man ikke utelukke muligheten for å fange opp unge i aktivitet som medfører utdanning på andre nivå enn videregående skole dersom helserelaterte ytelser i realiteten er alternativet. Sysselsettingsutvalget foreslo også at man burde gjennomføre forsøk der man hadde en bredere målgruppe enn de med nedsatt arbeidsevne. En bredere tilnærming til utdanningsnivå kan gi nyttig kunnskap fra dette forsøket.

Arbeidsmarkedet fremover vil kreve en større grad kompetanse som tilegnes gjennom høyere utdanning. Dette kan ses i sammenheng med bemanningskrise i kommunesektoren innenfor helse- og omsorg og lærermangel, for å nevne noen. Vi forstår vurderingen om at studielån tilfredsstiller finansiering av grupper som ønsker å ta høyere utdanning, men sett opp mot intensjonen til forsøket hadde vi ønsket en litt bredere gjennomgang.

Av dette følger våre naturlige kommentarer til forbedringer av forsøket i tråd med tidligere innspill til lignende forsøk:

Større fleksibilitet for kompetansheving innenfor ordningen

- Dette gjelder unge som har falt ut av utdanning, slik at de får mulighet til å gjenoppta eller ta relevant utdanning som en del av sin plan
- Dette kan f.eks. innebære at ordningen åpner for å integrere skreddersydde utdannings- og kompetansetiltak, inkludert høyere utdanning, der det er hensiktsmessig for den enkelte deltakers vei til arbeid

Akademikerne mener at dette forsøket kan representere et betydelig skritt i retning av en enklere om mer inkluderende velferdsmodell for unge. Vi påpeker viktigheten av god evaluering underveis, slik at eventuelle justeringer kan gjøres for å sikre best mulig resultater over tid.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—